

тись з ефективністю використання інвестицій. Щодо аграрного бізнесу, то аграрна політика держави повинна визначати напрями розвитку сільського господарства, сприяти поліпшенню конкурентоспроможності та якості аграрної продукції, підвищенню родючості землі та забезпечувати екологічну безпеку сільськогосподарського виробництва. Державної підтримки, на нашу думку, потребує не аграрний бізнес, а село, як «соціально-економічна структура», оскільки його розвиток передбачає будівництва та підтримки в функціональному стані транспортних шляхів, газо- і водопостачання, каналізації, зв'язку, медицини, освіти, побутового обслуговування тощо.

Для прискорення розвитку НТП у сільському господарстві, держава має централізовано фінансувати і організовувати роботи за такими його найважливішими напрямками: фундаментальні та прикладні наукові дослідження; державні програми щодо розвитку науки і наукової діяльності; діяльність служб щодо консультування та інформування; підготовка та перекваліфікація спеціалістів у відповідних навчальних закладах, зокрема для забезпечення галузі необхідною кількістю спеціалістів. При викладанні економічних дисциплін з аграрного сектору необхідно також звернути увагу на роль зовнішньоекономічної регулятивної політики держави щодо аграрного бізнесу. Щодо України, то тут головним завданням є створення більш досконалого механізму захисту вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників на внутрішньому ринку від імпорту сільськогосподарської продукції та, одночасно, створення умов для її експорту; забезпечення додержання економічних інтересів сектору у процесі вступу України до СОТ.

І. А. Грицяк, д-р наук з державного управління, доц.,
завідувач кафедри міжнародного та європейського права

ЄВРОПЕЇЗАЦІЯ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ — ЦЕ МОДНО ЧИ ПОТРІБНО?

Сучасна вітчизняна освіта студентів, яку зазвичай бажають сприймати через призму так званої «європейської освіти», що в загальноприйнятій уяві надає їй більшої престижності й конкурентоспроможності, має відповідати багатьом освітянсько-європейським критеріям. Проте, освіта у європейському вимірі може стати такою лише через її європеїзацію, тобто завдяки процесу, через

який пройшли європейські країни і завдяки якому з часом набули членства в Європейському Союзі.

Термін «європеїзація», як і багато інших неукраїнських термінів, стає сьогодні чи не найпоширенішим у нашому науково-практичному вживанні стосовно будь-яких питань, пов'язаних з політикою, економікою, освітою, культурою, управлінням тощо. Проте, якщо у країнах Західної та Центрально-Східної Європи існує незліченна кількість публікацій з європеїзації, зокрема, національної держави, національних парламентів та урядів, національних галузей права — цивільного, кримінального, приватного, адміністративного, конституційного і т. п., національних інституцій, питань імміграції, регіонального і місцевого управління й самоврядування, досліджень промислової політики, розширення надання допомоги, національних політик у сфері навколишнього середовища, профспілок, країн, що приєднуються тощо, то аналогічні наукові розвідки в Україні лише починають розвиватися. Коло вітчизняних науковців, які спеціалізуються на питаннях європеїзації тих чи інших сфер суспільного життя, і, зокрема, освітянської сфери, є досить обмеженим. Поодинокі публікації, що починають з'являтися, містять в основному розмірковування загального характеру та заклики до необхідності європеїзації й активізації дій у цьому напрямі, але не більше.

Варто відмітити, що за допомогою європеїзованої освіти виховано нове покоління євроінтеграторів у колишніх радянських союзних республіках Балтії — Литві, Латвії й Естонії, та у країнах колишнього соціалістичного табору Центрально-Східної Європи — Польщі, Чехії, Словаччині, Угорщині, Словенії, Румунії та Болгарії, які зараз є повноцінними членами Європейського Союзу, а багато з них — ще й нашими сусідами. Тут за десяток-півтора років підготовлено за європейськими вимогами й стандартами сотні тисяч фахівців, які сьогодні реалізують на практиці інтеграційні ідеї не лише у своїх країнах, але й у всій Європі загалом.

Інтеграція України до об'єднаної Європи вимагає виконання величезної кількості зобов'язань, що знайшли відображення в базових документах, прийнятих для урегулювання відносин між нашою державою та європейською спільнотою. Цими основоположними документами поки-що залишаються Угода про партнерство та співробітництво між Україною та Європейським Союзом і План дій Україна — Європейський Союз, які, визначаючи *засади культурно-освітньої і науково-технічної інтеграції України до Європейського Союзу*, фактично заклали своєрідні підвалини європеїзації вітчизняної культури, освіти, науки тощо. Оскільки термін дії цих докумен-

тів закінчується в 2007 році, вже у 2008 році має вступити в дію новий базовий документ, який передбачатиме, за прогнозами експертів, так зване посилене співробітництво між Україною та ЄС (замість асоційованого членства, яке надало б Україні статусу держави-кандидата на вступ до ЄС, як планувалося раніше українською стороною). Крім цих двох основоположних документів сьогодні існує ціла низка нормативно-правових актів різної юридичної сили, метою яких є забезпечення реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції. З-поміж них варто виділити «Державну програму підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2004—2007 роки», затверджену у грудні 2003 р. Указом Президента України «Про державні програми з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2004—2007 роки». Прийняття цієї програми обумовлено необхідністю створення цілісної ефективної системи підготовки висококваліфікованих управлінців, удосконалення професійної підготовки фахівців з метою формування кадрового потенціалу для забезпечення реалізації державної політики у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції, створення передумов для набуття Україною членства в ЄС та НАТО.

Фактично ця Програма розроблена урядом і затверджена Президентом України на виконання пункту 2.15 «Рекомендацій парламентських слухань про взаємовідносини та співробітництво України з Європейським Союзом», затверджених Постановою Верховної Ради України 28 листопада 2002 р. Зокрема, цим пунктом рекомендацій доручено Кабінету Міністрів України розробити і запровадити систему підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців з питань європейської інтеграції. Інших нормативно-правових документів, які б підсилювали чи доповнювали окремі положення вищезазначених та інших документів щодо підготовки національного кадрового потенціалу у сфері європейської інтеграції, за останні 2—3 роки, на жаль, не було прийнято. Цілком очевидно, що така ситуація не лише досить негативно відбивається на реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції, але й породжує скептицизм і зневіру у громадян до самого євроінтеграційного курсу нашої держави, визначеного ще в 1990 р. одним з положень Декларації про державний суверенітет України, згідно з яким вона безпосередньо бере участь у загальноєвропейському процесі та європейських структурах.

Останнє розширення Євросоюзу ставить нові складні завдання перед фахівцями різних сфер як по всій Європі, так і в Україні зокрема, що у свою чергу зумовлює їх відповідну підготовку на

європейському рівні. Тому відповідь на запитальну назву цих тез «європеїзація освіти студентів — це модно чи потрібно?» має бути такою: це і модно, і потрібно.

А. А. Грищенко, канд. екон. наук, доц.,
кафедра міжнародної економіки

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розвиток цивілізації у ХХІ ст. переконливо підтверджує, що головним чинником економічного поступу може бути лише зростання інтелектуального потенціалу нації та науково-технічні інновації, застосування яких суттєво змінює обсяги і якість як виробництва, так і споживання.

В умовах освітніх реформ особливе значення в навчальних закладах набула інноваційна діяльність, яка спрямована на введення різних педагогічних навичок. Вони охоплюють усі сторони педагогічного процесу: форми його організації, зміст і технології навчально-виховної діяльності.

Складність інноваційних процесів визначається в першу чергу тим, що вони потребують великої психологічної перебудови діяльності педагога. Дати професійну освіту людині — означає допомогти їй стати суб'єктом не лише професійного становлення, а й культури, навчити життєтворчості. Нині гостро стоїть проблема розвитку творчих здібностей особистості, творчої уяви, інтуїтивного мислення, оригінальних способів дій, відходів від шаблонів тощо.

Професійна педагогіка інноваційного характеру має наступні особливості: педагог повинен бути консультантом у лабіринті знань. Від педагога вимагається самоорганізація, організація навчальної діяльності, розвитку аналітичних здібностей, умінь пізнавальної діяльності; професійність педагога полягає в умінні виховувати певні риси характеру в студентів; професійна кваліфікація педагога полягає в його умінні трансформувати державні цілі в педагогічні. Від педагога вимагається система послідовних дій, спрямованих на досягнення цілей освіти, які висуваються сучасним суспільством. Основними напрямками цієї діяльності педагога визначено таким чином: *конструктивна діяльність* — вибір інформації, яка повідомляється на практичному занятті; проектується діяльність студентів, а також методи контролю знань. *Організаційна діяльність* — орга-